

Rammeaftale 2023-2024

For det specialiserede socialområde
og specialundervisningsområdet
for de 22 syddanske kommuner og
Region Syddanmark

Indhold

- 4** Indsatsområder i Rammeaftalen 2023-2024
- 5** Indsatsområde 1 Tværsektoriel kobling til andre sektorområder
- 6** Indsatsområde 2 Styring og kapacitet
- 7** Indsatsområde 3 Kvalitet i indsatserne
- 8** Nyt i styringsdelen af Rammeaftale 2023-2024
- 9** Indgåelse af aftaler samt mulighed for overtagelse af regionale tilbud
- 10** Regulering af kapacitet
- 11** Regulering af kapacitet
- 12** Koordination på tværs af landet
- 13** Centrale udmeldinger fra Socialstyrelsen
- 14** Bilag til rammeaftale 2023-2024

Forord

Kommunerne er ansvarlige for at sætte retningen og sikre, at der er de rette tilbud på et højt niveau til borgere indenfor det specialiserede socialområde og specialundervisningsområdet.

Samarbejdet mellem de 22 syddanske kommuner og Region Syddanmark er velfungerende, og Rammeaftalen er vores redskab til, på tværs at styre og fremme den faglige udvikling, kapacitet og økonomi på det specialiserede social- og specialundervisningsområde.

Med Rammeaftalen 2023-2024 sikres et stærkt fokus på rammerne for en sund styring af tilbud på det specialiserede socialområde og specialundervisningsområde i Syddanmark. Med afsæt i en politisk drøftelse hos relevante udvalg i de syddanske kommuner og Region Syddanmark videreføres indsatsområderne fra Rammeaftalen 2021-2022 i Rammeaftalen 2023-2024.

Det overordnede fokus i Rammeaftalen 2023-2024 er at styrke samarbejdet på tværs af kommuner og region for at sikre en koordineret indsats overfor borgeren. Sigtet er dels at indsatserne hænger sammen og understøtter hinanden, dels at øge kvaliteten i de indsatser vi arbejder med.

Endelig har vi blik på øget effektivisering af de eksisterende tilbud samt fokus på udvikling af nye og effektfulde tilbud.

I Syddanmark har vi ambitioner for det specialiserede socialområde. Gennem samarbejde vil vi fremme borgeroplevet kvalitet, brugbar dokumentation og metoder for at højne kvaliteten på det specialiserede socialområde og specialundervisningsområdet.

Med venlig hilsen

Johannes Lundsryd Jensen, Formand for KKR Syddanmark og
Søren Steen Andersen, Næstformand for KKR Syddanmark

Indsatsområder i Rammeaftalen 2023-2024

Der er i Syddanmark et udviklingsorienteret sigte i forhold til rammesamarbejdet. Kommunerne og Regionen i Syddanmark er enige om, at rammeaftalen udgør et nødvendigt og godt forum for at kunne samarbejde om kapacitets- og tilbudsudvikling der sikrer et fælles fokus på det specialiserede socialområdes økonomi, der er under pres.

Et centralt element i at sikre gode tilbud til borgerne på det specialiserede socialområde er at skabe et godt samarbejde og gode strukturerer omkring tilbuddene.

Vi har i Syddanmark et kontinuerligt stort fokus på, hvordan vi på tværs af sektorer samarbejder bedst om borgerne.

Lokalpolitiske drøftelser af Rammeaftalen

Der har været en politisk proces i de syddanske kommuner og i Region Syddanmark, med henblik på input til indsatsområder til Rammeaftalen 2023-2024. På baggrund af resultatet af denne proces er indsatsområderne fra Rammeaftalen 2021-2022 fastholdt.

Indsatsområder i Rammeaftalen:

- **Tværasektoriel kobling til andre sektorområder**
- **Styring og kapacitet**
- **Kvalitet i indsatser**

Indsatsområde 1

Tværasektoriel kobling til andre sektorområder

Formål

Formålet med dette indsatsområde er, at der fortsat arbejdes på at sikre en bedre tværasektoriel kobling mellem socialområdet og andre sektorområder, herunder også en mere fælles tilgang mellem kommune og region.

Der skal være øget fokus på sundhed i de sociale tilbud, i den beskæftigelses- og uddannelsesmæssige indsats for borgere på socialområdet og indenfor rehabilitering.

Med udgangspunkt i det arbejde der pågår i Socialdirektørforum, bygger det videre arbejde i den tværgående insat på styrket samarbejde og dialog med afsæt i:

- Fokus på det, der virker i det tværgående samarbejde
- Klarhed om rammer og opgaver
- Praksisnær videndeling
- Gensidig respekt og ansvarlighed

Konkret arbejdes der med:

- Fælles kompetenceudvikling
- Gå i kollegaens fodspor
- Udvikle samarbejde omkring udgående behandlingspsykiatri

Styrket samarbejde mellem sektorer

På det specialiserede socialområde opleves en øget tilgang af borgere med komplekse problemstillinger, og her er der behov for en koordineret og sammenhængende indsats, da disse borgere ofte er i berøring med flere sektorer.

Den styrkede tværasektorielle kobling vil desuden kunne resultere i nye indsigter i forhold til at løse fælles udfordringer mest hensigtsmæssigt, fx mellem behandlingspsykiatri og socialområdet, men også i forhold til at have et øget fokus på sundhed i de sociale tilbud.

Stærk kobling til psykiatrien

Arbejdsmodeller til tværgående samarbejder mellem kommunerne og Psykiatrien i Syddanmark er udviklet og afprøvet i praksis. Det har resulteret i et øget samarbejde om børn og unge samt de mest udsatte borgere. Dette samarbejde videreføres og udvikles.

For at sikre kvalitet i indsatserne skal der stilles krav til de tilbud, der samarbejdes med, om at den tværasektorielle kobling er i højsædet, så borgerne oplever bedst mulig sammenhæng i den støtte, de modtager.

Udvikling af samarbejdet med andre sektorområder

Borgernes behov er komplekse, og der er i flere tilfælde brug for, at indsatser på det specialiserede socialområde kobles til eksempelvis sundheds-, uddannelses- og beskæftigelsesområdet. Her har Socialdirektørforum en forpligtelse til at udvikle det gode samarbejde med de øvrige sektorområder, så borgernes oplevelse af overgange bliver mindst mulig.

Vi har eksempelvis behov for at styrke den sundhedsfaglige indsats på vores tilbud, så borgerens sundhed øges til gavn for hele borgerens liv.

Ligeledes kan en borger med nedsat psykisk- eller fysisk funktionsevne være i gang med en uddannelse via LAB-loven eller den Særligt Tilrettelagte Ungdomsudannelse (STU), hvor et tæt samarbejde mellem sektorer (socialområdet, Jobcenter, UU-vejledning etc.) er vigtig for at sikre borgeren en helhedsorienteret indsats, både på uddannelsen/i beskæftigelsen og i hjemmet.

Indsatsområde 2

Styring og kapacitet

Formål

Formålet med dette indsatsområde er et fortsat fokus på styring af udgifterne samt kapaciteten på det specialiserede socialområde. I de senere år har udgifterne til det specialiserede socialområde været i voldsom vækst. I Syddanmark oplever vi flere borgere med psykiske lidelser og flere borgere med komplekse vanskeligheder.

I Rammeaftalen 2023-2024 sættes der særligt fokus på vidensdeling og udvikling af bedre datamodeller med henblik på en øget styring, at holde udgifterne nede samt sikring af god kapacitetsudnyttelse.

Vi vil anskue indsatsområdet styring og kapacitet ud fra et indkøbersperspektiv såvel som et driftsherreperspektiv.

Med afsæt i resultaterne af det hidtidige arbejde med indsatsområdet vil det videre arbejde bygge på:

- Systematisk udveksling af viden og erfaringer
- Udvikling af gode løsninger for borgerne i balancen mellem faglighed og økonomiske vilkår
- Tiltag som kommunerne på tværs kan få gavn af
- Muligheder for fælles kompetenceudvikling af nøglepersoner der tager beslutninger i krydsfeltet mellem faglige og økonomiske perspektiver
- Arbejdet med incitament strukturer og veje til forbedring af kvaliteten med et samtidigt fokus på omkostningerne.

Konkret arbejdes der med:

- Styrkelse af myndighed og visitation - kompetenceudvikling
- Brug af standardkontrakter
- Faglige og økonomiske incitamenter

Styring af udgifterne

Socialdirektørforum vil i 2023 og 2024 fortsat have fokus på udgiftspreset på det specialiserede socialområde.

Kommunerne har over årene oplevet en stigning i antallet af borgere, der har behov for en indsats på det specialiserede socialområde. Dette har medført et udgiftspres.

Socialdirektørforum vil i 2023-2024 arbejde på at italesætte dette udgiftspres, og samarbejde omkring anvendelse af metoder, der kan holde udgifterne nede, men fortsat sikre, at borgerne tilbydes den nødvendige støtte. Dette skal bl.a. ske ved at fastholde fokus og øget effektivisering på de tilbud, der eksisterer samt via fokus på udvikling af nye og effektfulde tilbud. Socialdirektørforum vil derudover have fokus på udvalgte udgiftsområder, der

er i risiko for at stige enten som følge af demografi eller pres på kvaliteten. Hvis områder tegner til at udvikle sig bekymrende, vil dette konkret forsøges imødegået i fællesskab.

Med henblik på at følge og styre udgifterne på det specialiserede socialområde, udarbejdes årligt en beskrivelse af udviklingen af udgifter på det specialiserede socialområde i Syddanmark, som drøftes i Socialdirektørforum.

En arbejdsgruppe under Socialdirektørforum arbejder i samarbejde med KL dybere ind i udfordringerne med fokus på følgende fire spor:

- Fælles dataunivers – gode og anvendelige data
- Analyse af udviklingen – hvorfor vokser udgifterne?
- Måltrettet benchmarking
- Incitament struktur og incitament muligheder med fokus på at faglighed og økonomisk opmærksomhed går hånd i hånd

Indsatsområde 3

Kvalitet i indsatserne

Formål

Formålet med Rammeaftalens tredje indsatsområde er at styrke kvaliteten i indsatserne i de syddanske kommuner og regionen.

I Syddanmark har vi ambitioner for det specialiserede socialområde, og via kvalitetsudvikling, metoder og dokumentation vil vi højne kvaliteten i indsatserne på det specialiserede socialområde og specialundervisningsområdet.

Kvalitet i indsatserne

Der er i kommunerne og regionen i Syddanmark enighed om, at det er vigtigt at have fokus på kvalitet i indsatserne, og der er taget en række initiativer med det formål at øge kvaliteten i indsatserne.

Vi indgår i et forpligtende fællesskab med stærke samarbejdsrelationer på tværs, hvor vi kan inspirere hinanden, indgå i fælles arbejdsgrupper og lave relevante pilotprojekter, som kan være med til at højne kvaliteten i indsatserne på det specialiserede område. Disse initiativer følges og evalueres løbende af Socialdirektørforum.

På baggrund af det hidtidige arbejde bygger det videre arbejde med indsatsområdet på borgeroplevet kvalitet. Borgeren skal opleve, at

- Leve et godt og meningsfuldt liv
- Få den rette hjælp til at udnytte egne potentialer bedst muligt
- Være tryk ved at føle, at kommunen står parat når nødvendigt
- Blive inddraget med henblik på reel indflydelse.

Kvalitet handler om kompetencer, effektive indsatser, specialisering, sammenhæng, tryghed og tillid og understøttelse af livskvalitet. Og det handler om at borgeren er udgangspunktet, derfor vil Socialdirektørforum fremme et fokus på borgeroplevet kvalitet.

Konkret arbejdes der med:

- Metoder/værktøj til borgers målsætning der understøtter at borger oplever kvalitet, tryghed, progression. Herunder borgernær dokumentation og opfølgning
- Inddragelse og borgeroplevet kvalitet

Nyt i styringsdelen af Rammeaftale 2023-2024

I styringsdelen sættes rammerne for styring af økonomi- og kapacitetsudviklingen på de omfattede tilbud. Det beskrives bl.a. hvordan køb og salg af pladser skal afregnes imellem kommunerne, og imellem kommunerne og regionen, hvordan takster udregnes samt regler for nedlukning af tilbud.

Formålet med styringsdelen af Rammeaftalen er, at sikre klare spilleregler for samarbejdet mellem køber og sælger. Alle kommunale tilbud, hvor der er salg af pladser til andre kommuner inden for det specialiserede socialområde og specialundervisningsområdet, er omfattet af rammeaftalen.

Øget gennemsigtighed i takststrukturen

Regeringen og KL aftalte med økonomi-aftalen 2020 at igangsætte initiativer, der bidrager til at skabe mere gennemsigtighed i takststrukturen. Der arbejdes fortsat med justering af takstmodellen så taksterne fremadrettet skal opdeles i en basis- og en ydelsestakst. Social- og Indenrigsministeriet har med inddragelse af KL, Danske Regioner og Finansministeriet igangsat et arbejde med henblik på at ændre finansieringsbekendtgørelsen, som tidligst træder i kraft for taksterne for 2024.

Udarbejdelse af standardkontrakt

Med henblik på at styrke kommunernes køberolle og understøtte kontraktstyringen, er det aftalt at udarbejde en skabelon til en standardkontrakt, som kom-

munerne og leverandører kan anvende i forbindelse med køb/salg af ydelser og indsatser på det specialiserede socialområde.

Der er nedsat en arbejdsgruppe med deltagelse fra kommuner og regioner, der udarbejder skabeloner til standardkontrakter. Der er udarbejdet skabelon for voksenområdet og der arbejdes med en for børn- og ungeområdet. Skabelonerne ledsages af en vejledning. Socialdirektørforum bakker op om KL-standardkontrakterne. Hver kommune og Region Syddanmark følger sin egen tidsplan i implementeringen, der vil ske over en periode. For mange kommuners og Region Syddanmarks vedkommende sker implementeringen i forbindelse med indgåelse af nye kontrakter og opfølgning på eksisterende kontrakter.

Indhold af kontrakter om køb- og salg af ydelser efter Rammeaftalen

Kontrakten skal indeholde alle nødvendige detailoplysninger til brug for afregningen. Kontrakten skal som minimum omfatte:

- Information om hvem der er handlekommune, hvem der er leverandør samt oplysninger om borgeren
- Oversigt over tilbuddets indhold, herunder hvilken bevillingsparagraf, det indgår i
- Bevillingsomfanget for eventuelle enkeltydelser
- Startdato og priser for eventuelle enkeltydelser
- Opsigelsesvarsel (jf. bilag 6)

Ændringer i et aftalt tilbud skal aftales efter samme retningslinjer.

Indgåelse af aftaler samt mulighed for overtagelse af regionale tilbud

Indgåelse af aftaler

I forhold til salg udenfor Syddanmark forpligter kommunerne og Region Syddanmark sig til, at indgå kontrakt med køber, der følger reglerne om køb og salg af ydelser efter Rammeaftalen for Syddanmark.

Overtagelse af tilbud fra regionen

Kommunalbestyrelsen kan én gang i hver valgperiode overtage regionale tilbud, der er beliggende i kommunen.

I regi af Socialdirektørforum udmeldes det, om kommunerne ønsker at overtage et tilbud.

En kommunalbestyrelse, der ønsker at overtage et regionalt tilbud skal meddele regionsrådet dette senest den 1. januar i valgperiodens tredje år. Overtagelse skal ske senest den 1. januar i valgperiodens fjerde år.

Regler om overførsel af regionale tilbud er reguleret i Lov om social service § 186.

Regulering af kapacitet

Sammenhæng mellem udbud og efterspørgsel

Indenfor det specialiserede social- og undervisningsområde har vi en bred borgergruppe med vidt forskellige behov i forhold til støtte. Dette kræver et konstant fokus på udbud og efterspørgsel for at det er muligt for kommunerne at imødekomme borgernes behov for støtte.

Der sker løbende forandring i behovet for pladser.

Nye målgrupper dukker op – andre forsvinder, og nye metoder medfører nye tilgange til de indsatser, som borgerne modtager.

Kommunerne i Syddanmark oplever generelt sammenhæng mellem udbud og efterspørgsel på det specialiserede område. Sammenhæng mellem udbud og efterspørgsel følges løbende, som en højt prioriteret opgave i Rammeaftalesamarbejdet.

Der opleves aktuelt et særligt behov i forhold til at følge udviklingen og efterspørgslen efter tilbud til borgere med spiseforstyrrelser, borgere med autisme samt kriminelle udviklingshæmmede. Der opleves en tilgang af borgere inden for disse målgrupper, hvorfor udviklingen følges nøje.

Regulering af kapacitet

Fire parametre for regulering af kapacitet

For hele tiden at følge sammenhængen mellem udbud og efterspørgsel anvendes i

Syddanmark følgende fire parametre i forhold til regulering i kapacitet på det specialiserede område:

1. Kommunernes egen regulering

Der skal sikres en effektiv drift af de sociale tilbud. Den enkelte udbyder af tilbuddene skal løbende tilpasse driftsudgifterne ved vigende belægning. Dette gøres for at minimere en eventuel efterregulering, som følge af mindre belægning end forudsat ved taksterne.

Der skal også løbende arbejdes på at effektivisere driften, som et redskab til at styre udgiftsudviklingen på området.

Ved oprettelse af nye pladser, hvortil der skal hjemtages borgere, skal handlekommunerne, i så god tid som muligt, meddele dette til de berørte udbydere. Det vil give udbyderne mulighed for at foretage de fornødne driftstilpasninger.

Ved revisitering af borgere til tilbud i egen kommune, forpligter udbyderen sig til at

arbejde positivt sammen med handlekommunen i forhold til dennes ønsker om at flytte borgeren.

2. Indhentelse af årlige belægningsprocenter

Der indberettes gennemsnitlige belægningsprocenter for tilbud, hvor den faktiske belægningsprocent afviger 5 %-point eller mere fra den budgetterede belægningsprocent. Der indberettes på tilbuds niveau. Det skal ved disse tilbud angives, om det vurderes, at afvigelsen medfører en efterregulering af underskud eller overskud, som har betydning for taksten. Endvidere beskrives, om der er udfordringer med belægningen, herunder om der er igangsat initiativer, som følge af afvigelsen mellem budgetteret belægning og den faktiske belægning.

Kommunerne og Region Syddanmark skal efter 2. kvartal indberette de gennemsnitlige belægningsprocenter for første halvår af 2023 og 2024. Indberetningen skal ske senest den 20. august 2023 og 2024.

3. Belægnings- og driftsmøder med Region Syddanmark

Formanden for Socialdirektørforum afholder belægnings- og driftsmøder med Region Syddanmark for at følge udviklingen for behov for pladser tæt, og med henblik på tidlig dialog om eventuelle udfordringer vedrørende drift og belægning på tilbuddene m.m.

4. Afdækninger af sammenhæng med udbud og efterspørgsel

Der iværksættes løbende, efter behov, afdækninger af sammenhæng mellem udbud og efterspørgsel for relevante målgrupper.

Koordination på tværs af landet

Lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger

I Socialdirektørforum er der en bevidsthed om, at den enkelte kommune ikke nødvendigvis selv er i stand til at drive specialiserede tilbud og varetage alle indsatser, der imødekommer borgernes behov.

Derfor samarbejder kommunerne med regionen og hinanden om at sikre og koordinere, at der er de nødvendige tilbud til borgerne på tværs af kommunegrænserne. Kommuner og regioner har på tværs af landet fokus på tværgående koordination og udvikling af de sikrede institutioner.

I bilag 17 ses en opgørelse af kapacitet og belægning samt behov og efterspørgsel for lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger.

Der findes 10 lands- og landsdelsdækkende tilbud samt otte tilbud med sikrede afdelinger på landsplan. Det drejer det sig om følgende tilbud:

Landsdækkende undervisningstilbud jf. Folkeskolelovens § 20, stk.3:

- Center for døvblindhed og høretab (Region Nordjylland)
- Børneskolen på Kolonien Filadelfia (Region Sjælland)
- Refnæsskolen/Synscenter Refsnæs (Region Sjælland)

Landsdelsdækkende undervisningstilbud jf. Folkeskolelovens § 20, stk.3:

- Center for døvblindhed og høretab (Region Nordjylland)
- Center for høretab (Region Nordjylland)
- Skolen på Kastelsvej (Københavns Kommune)
- Geelsgårdsskolen (Region Hovedstaden)

Øvrige landsdelsdækkende tilbud:

- IBOS – voksne med synshandicap (Københavns Kommune)
- CFD – Døvekonsulentordningen (Selvejende tilbud)
- Kofoedsminde – sikret boform til voksne med udviklingshæmning (Region Sjælland)

Tilbud med sikrede afdelinger:

- Kompasset (Region Nordjylland)
- Koglen (Region Midtjylland)
- Grenen (Region Midtjylland)
- Egely (Region Syddanmark)
- Bakkegården (Region Sjælland)
- Stevnfortet (Region Sjælland)
- Sølager (Region Hovedstaden)
- Sønderbro (Københavns Kommune)

Centrale udmeldinger fra Socialstyrelsen

Baggrund

Socialstyrelsen har kompetence til at lave centrale udmeldinger i forhold til målgrupper og særlige indsatser, hvor det vurderes, at der er behov for en øget national koordination på tværs af kommuner og regioner. Formålet med den nationale koordinationsstruktur er at sikre, at der eksisterer det fornødne udbud af højt specialiserede indsatser og tilbud til borgere på det mest specialiserede social- og specialundervisningsområde.

I forbindelse med Rammeaftale 2021-2022 udsendte Socialstyrelsen 3 centrale udmeldinger, som kommunerne afrapporterede på:

- Udsatte gravide med et skadeligt rusmiddelmisbrug
- Borgere med udviklingshæmning og dom med behov for anbringelse i sikret afdeling
- Borgere med svære spiseforstyrrelser

På baggrund af afrapporteringerne er der dialog mellem Socialstyrelsen og kommunalbestyrelserne om, hvorvidt der på nationalt plan er en tilstrækkelig koordination, der sikrer det fornødne udbud af højt specialiserede indsatser til målgruppen.

Socialdirektørforum gennemførte efterår/vinter 2021-2022 en Kortlægning og analyse af kommunikationsområdet i Syddanmark. Socialdirektørforum tog initiativet i samarbejde med Region Syddanmark blandt andet på baggrund af CU "Børn og unge med alvorlig synsnedsettelse", fra november 2014. Rapporten er sendt til Socialstyrelsen og Socialdirektørforum arbejder videre med rapportens resultater.

Bilag til rammeaftale 2023-2024

Bilag 1:

Lovgrundlag for Rammeaftalen

Bilag 2:

Tilbud der er omfattet af Styringsaftalen

Bilag 3:

Oversigt over tilbud og takster

Bilag 4:

Ændring af kapacitet i rammeaftaleperioden og mellem rammeaftaleperioden

Bilag 5:

Håndtering af lukning af tilbud

Bilag 6:

Opsigelsesvarsler

Bilag 7:

Takstindberetning og ændringer i taksterne

Bilag 8:

Takststruktur

Bilag 9:

Enkeltmandsprojekter og særforanstaltninger

Bilag 10:

Takstberegning

Bilag 11:

Beboerbetaling under ophold på tilbud efter servicelovens paragraf 107 og 108 og under ophold på tilbud efter almenboliglovens paragraf 105.

Bilag 12:

Beboerbetaling på tilbud efter servicelovens paragraf 109 og 110

Bilag 13:

Afregningsregler/betalingsaftaler

Bilag 14:

Overtagelse af tilbud

Bilag 15:

Udviklingsplaner for botilbud med over 100 pladser

Bilag 16:

Lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger

Bilag 17:

Tilsyn og fælles samråd for udviklingshæmmede lovovertrædere